

הנבורה ונתקבלו הלכותיו בכל תפוצות ישראל ונתפשטו תשובותיו בכל המדינות עד ארץ הצבי וירושלם שלח פארותיו ולכל צמא לרבר ה' הויל מים מדליותיו לאורו הלכו נזים רבים שרי המדינות ברברים הנוגעים לרבר חוק ומשפט בית ישראל הציעו לפניו ועל פיו יצאו ואחרי דבריו דברי אלקים היים לא שינו גם מאסיפת שרים וסננים פארלאמנט בעיר הבירה לאנדאן נפשם לשאל הניעו בספיקותם הנוגע לרת ישראל והשיב להם והתיר ספיקותם והורית להם באור שמשו :

וכהצים ביר נבזר עד מהרה ירוץ דברו עפי רוב עוד באותו יום שבא השאלה השיב תשובתו הרמטה ופעם שאלו אבא מאוה"נ זצ"ל אבי האיך אתה מרהיב בנפשך עזו להורות הצים למרחיק ולהשיב לשואלים דבר ה' מיד בבוא השאלה לירך אפי בחמורות ולא תתיירא שבהיפזון תחטיא המטרה, והשיב לו ידעתי בני ידעתי כי לא דבר קטן הוא ושמעתתא בעי צלותא אבל דע בכל דור דור העמדי ה' איש על העדה אשר יצא לפניהם להאיר להם הדרך להשיב על שאלותם ולהתיר ספיקות שלהם ויען כי רובם ככולם שואלים דבר ה' מפי נראה בעליל כי חני השמים מסכימים ע"ו וביה למדתי ככל הצורך וכוונתי בלתי להי לבדו ולא זולת ע"כ איני חושד לקב"ה שיכשלני ח"ו ובוודאי יסכים להוראתי ואם הראיי לפעמים אינו אמת מ"מ הדין אמת הוא וסיפר אבא זצ"ל שפעם בא שאלה חמרה מהנאון בעל אמרי אש זצ"ל בעת ישבו לסעודת צהריים ומיד אחר הסעודה השיב לו כדרכו והראה תשובתו לאבא זצ"ל ואחרי ימים בא מכתב מהנאון הנ"ל ופקפק על איזה דברים והשיב לו ע"ז מיד וגם זאת התשובה הראה לאבי זצ"ל ושאל לאביו הקדוש אבי הלא ידעתי איך חשוב רבי מאיר א"ש בעיניך לת"ח גדול [כי זקיני זצ"ל אמר על הנאון הנ"ל שזה עשרים שנה לא ראה בקי כמותו] ורב חילו לאורייתא ואתה כותב במהירות כ"כ ואתה הרע בעיניך על שפקפק בדבריך, וענה לו בני הדין דין אמת ומה לי אם איזה ראי להדין אינה מדוקדק כיכ ית"ח כמותו צריך להבין זאת ואחר זמן בא תשובת הנאון הנ"ל והתנצל הרבה שח"ו לא על עיקר הדין פקפק כי הדין דין אמת וכל המהרהר כאלו מהרהר אחרי השכינה רק איזה ראי מפוקפק הי אצלו עד שבא דבריו הקדושי שנית ועיי" מ"ש בהקדמת ח"ם יו"ד התנצלות על עה"י עט ממחר להשיב : *

עלתה להם ודיל-וכמו כן אנו רואים אף פעלו עולה הקאנסטיטארען כמדינת צרפת וועסטפאלען וויין וכדומה שכל הממשלה בעניני הדת בידם ורובם רע"כנים ויושבי קרנות ורודים בעם ה' כבדגת הים ומכלים ומכלעים את הקודש שועלים הלכו בו וה' ירחם :

(* וזלתיק : כתיב כחוצים ביר נבזר כן בני הנעורים וגוי, דע מה שאחזיל באבות ואינו נבהל להשיב כוונה הפשוטה שאל ימהר להשיב ע"ד דכתיב משיב דבר טרם ישמע אולת היא לו וכלימה, אך הרמב"ם ז"ל פי בחיפך אל תהי נבהל להשיב שלא יבהל וישתומם כשעה הרא עד שמישיב כיא השיב וישב חיש להראות להמקשה טעותו ושגיגונו, ואומר אני כי שני הפרושים אינם סותרים זה את זה ושניהם נשואים בנושא אחד כי כביחו ובחדרי מדרשו יעוין היטב ואל ימהר להחליט שום סברא רק יתמזיך כל דין ודין עד שיהי ברור ונקי כסולד נקיו ואח"כ יניחם בחדרי מוחו ומחשבתו למען יהי מוכנים לפניו ביום שיבוא אחר לשאלו או להקשות אל יבהל ואל ישתומם אך ישוב מיד ולא נקרא בזה משיב דבר טרם ישמע אחרי כי כבר עיי' בזה היטב בבית מדרשו ולא המציא הדבר עתה, הנה אחז"ל אנו בני הנעורים פי הנעורים בלילה על שקדתי התורה ואומר אני כי בני אינם בני הנולדים לו מאשתו אלא הם סברותיו והכמותו אשר הוליד עיי' ניעור הלילה ושקדתי רבה וזהו פי הקרא כחוצים ביר נבזר אשר זאת תפארתי שישלח חציו מהרה לא יבהל ולא ישתומם רק שיהי באופן תכסיסי מלחמה שהחצים מוכנים באשפתי די והותר כן בני הנעורים אותם הלימודים שהוליד עיי' שיעק עליהם גם בלילה לא שכל לב אשרי הגבר אשר מלא אשפתו מהם שלימודים החם מסודרים לו בחדרי מוחו הרבה מאוד או לא יבושו כי ידברו את האויבים בשער בשערי של הלכה נגד כלל המונח משיב דבר טרם ישמע אולת היא לו וכלימה אמר בזה האופן לא יבושו כי תמיד יהי תשובתו בצדו אין זה לא אולת וכלימה לא נכוש ולא נכלם לא כעוה"ז ולא כעוה"ב אך נשא לבנינו אל הי אל תצל דבר אמת גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך עכ"ל הטהור. —